

Przygotowania do wypasu w stadach bydła mięsnego

Autor: dr hab. inż. Maciej Adamski

Data: 27 kwietnia 2019

Racjonalne zarządzanie stadem bydła mięsnego to zawsze podstawa efektywności produkcji żywca wołowego. Hodowla bydła w czystości rasy, jak i produkcja towarowa zależy od potencjału genetycznego zwierząt.

Ekspresja tego potencjału uwarunkowana jest czynnikami środowiskowymi, organizacyjnymi i ekonomicznymi. Wprowadzenie nowych, skuteczniejszych programów profilaktycznych i sposobów leczenia, zmierza do ograniczenia strat i poprawy opłacalności produkcji.

Wykorzystanie łąk i pastwisk jest zawsze pochodną obsady i zróżnicowania gatunkowego zwierząt. Te z kolei uzależnione są od niezbędnych nakładów finansowych, warunkujących opłacalność produkcji. Potencjał, jakim dysponujemy (TUZ) pozwala nam nadal na opłacalną hodowlę.

Trwałe użytki zielone obejmują swym zasięgiem 11,4% obszaru naszego kraju (łąki – 8,1%, pastwiska – 3,3%), co stanowi 21,1% terenów rolniczych Polski. Kompleksowe wykorzystanie trwałych użytków zielonych, w obecnej sytuacji, jest jak najbardziej uzasadnione w chowie i hodowli bydła mięsnego. **Do zalet utrzymania pastwiskowego możemy zaliczyć:**

- Wpływa korzystnie na cały organizm zwierzęcia (lepszemu przemianowi materii).
- Zwiększa odporność zwierząt na choroby.

- Przyczynia się do prawidłowego rozwoju młodych zwierząt.
- Wpływa korzystnie na rozwój narządów rozrodczych.
- Zwiększa zdolność rozrodczą, długość okresu użytkowania i wydajność bydła.
- Zmniejsza koszty utrzymania.
- Wpływa na łatwość wycieleń.

Trwałe użytki zielone stanowią 11,4% obszaru naszego kraju

Żywnienie letnie i zimowe

Dla utrzymania i żywienia bydła mięsnego należy przyjąć dwa sezony: letni i zimowy. Sezon letni – pastwiskowy – trwa w polskich warunkach około 230 dni. Sezon zimowy – kwatera zimowa – trwa odpowiednio 135 dni. W trakcie całego okresu żywieniowego mamy również dwa przejścia żywieniowe: zimowo-letnie i letnio-zimowe. Należy je przeprowadzać płynnie w celu uniknięcia zaburzeń pokarmowych. **Przed wyjściem zwierząt na pastwisko należy dokonać przeglądu stada.** Jest to ostatni i bardzo ważny moment, kiedy możemy jeszcze ingerować w stado (w tym okresie).

Przegląd zwierząt

Przeгляд stada pozwala nam zorientować się, w jakim stanie znajdują się zwierzęta, jakie zabiegi i czynności należy wykonać przed wyprowadzeniem zwierząt na pastwisko. Dotyczy to pewnych szczepień profilaktycznych, odrobaczania, zabiegów pielęgnacyjnych. Jest to istotne ponieważ, np. korekcję racic należy wykonywać – co najmniej – 2 tyg. przed wyprowadzeniem zwierząt na kwaterę wiosenną.

Przed wyjściem zwierząt na pastwisko należy dokonać przeglądu stada. Jest to ostatni i bardzo ważny moment, kiedy możemy jeszcze ingerować w stado.

Obcinanie rogów

Skracanie rogów powinno odbywać się maksymalnie do około 5 cm i dopiero u pierwiastek. Najlepiej wykonać ten zabieg styczeń-marzec. W okresie tym nie ma jeszcze owadów – szczególnie much, które mogą składać jaja na świeżych ranach. Obcinanie rogów ma istotne znaczenie dla bezpieczeństwa zwierząt ponieważ w czasie ustalania hierarchii w stadzie dochodzi często do walk pomiędzy nimi. **Może to doprowadzić do uszkodzeń ciała, poronień czy w przypadku młodych bezbronych zwierząt nawet do śmierci.** Nie jest bez znaczenia również dla bezpieczeństwa obsługujących je ludzi. Jednym ze sposobów rozwiązujących ten problem jest wprowadzenie na ok. 2 tyg. rogatych pierwiastek do bezrożnego stada (dorosłego) w celu ustalenie hierarchii. Po tym okresie należy pierwiastką usunąć rogi.

Ochrona przed insektami

W celu ochrony zwierząt przed meszkami i innymi owadami, które pojawiają się masowo wiosną, początek lata (ciepło), należy przygotować czochradła z preparatem owadobójczym. Zwierzęta ocierając się o nie wprowadzają preparat na swój skórę.

Przygotowanie pastwisk do wypasu

Na początku przygotowań pamiętajmy, że zwierzęta po okresie zimowym są „spragnione przestrzeni”. Dlatego należy ją im zapewnić. Pozwoli to uniknąć przerwania i uszkodzenia ogrodzenia, niepotrzebnych walk, spowodowanych zbyt dużym zagęszczeniem zwierząt. Przed wyprowadzeniem zwierząt na kwaterę należy sprawdzić stan ogrodzenia!

Kwatery

Pierwsza kwatera powinna być obszerna, solidna, wykonana z żerdzi i dobrze osadzonych słupków. Następna kwatera może być już wydzielona pastuchem elektrycznym. Należy również ustalić system prowadzenia wypasu. Wypas kwaterowy lub dawkowy – dozowany, pozwala na efektywniejsze wykorzystanie runi pastwiskowej i zapobiega jej niszczeniu. Świeża darń pastwiskowa może łatwo zostać zniszczona przez racice nadmiernie, w tym okresie, ruchliwe zwierzęta. Najlepszym

sposobem wypasu, po okresie przygotowawczym, jest umożliwienie bydłu korzystania z pastwiska przez całą dobę przy tym sposobie wypasu zwierzęta naturalnie regulują ilość pobieranej paszy.

Stały dostęp do wody na pastwisku jest koniecznym i niezbędnym elementem żywieniowym.

Stały dostęp do wody jest koniecznym elementem właściwego wypasu

Pory dnia

Bydło najchętniej pasie się w godzinach rannych i popołudniowych. W upalne dni przebywa w miejscach zacienionych z dostępem do wody, może wtedy paść się w nocy. Przy braku naturalnych zacienień należy wiosną przygotować zwierzętom wiaty, chroniące nie tylko od słońca, **ale również od deszczu i silnych wiatrów**. Pod koniec okresu pastwiskowego sukcesywnie wprowadzamy sianokiszonkę w celu uzupełnienia dawki pokarmowej – z uwagi na niższą wartość odżywczą pastwiska.

Tworzenie grup

Przed rozpoczęciem wypasu należy zmienić grupy utrzymania, jeżeli jest to konieczne – z zimowych na grupy wypasu. **Ważne: pamiętajmy, aby matki karmiące będące w danej grupie posiadały cielęta w podobnym wieku.** Pozwala to na uniknięcie podkradania przez starsze cielęta mleka od

innych krów. Należy również oddzielić zbyt młode jałówki od buhaja.

W ostatnich 2 miesiącach ciąży trzeba ograniczyć podawanie preparatów mineralnych. Pod koniec ciąży (ostatnie 2,5 miesiąca) należy również żywić umiarkowanie. Przy zbyt intensywnym żywieniu urośnie za duże ciele, co wiąże się z trudnymi porodami. **Kondycja krów powinna być w tym okresie na poziomie słabszym, ale dobrym i stabilnym.** Takie postępowanie zdecydowanie poprawi sytuację z problemami wycieleniowymi. Natomiast matki karmiące muszą być lepiej żywione niż całe stado. W okresie przejściowym (jesiennie-zimowym) należy żywić do woli. Wyjątek stanowią krowy wysokocielne.

Należy pamiętać, by matki karmiące będące w danej grupie posiadały cielęta w podobnym wieku

Stopniowe wprowadzanie na nowy system żywienia

Wiosną przy pierwszym wejściu na pastwisko przez pierwsze dni prowadzimy wypas kontrolowany. Na pastwisku należy przygotować wygradzoną kwaterę przejściową. Rano bezpośrednio przed wyjściem zwierząt na pastwisko należy im podać siano lub słomę oraz kiszonkę – do woli. W pierwszych dniach wypasu zwierzęta mogą korzystać z runi pastwiskowej nie dłużej jak 2-3 godziny w ciągu dnia. Codziennie systematycznie zwiększamy długość wypasu. **Okres przygotowawczy powinien trwać około 5-7 dni.**

Dbać o żwacz

Mamy tu do czynienia z przejściem żywieniowym z zimowego na letnie. Zwierzęta potrzebują czasu na przystosowanie się do pobierania innego rodzaju paszy (zielonka). **Jest to czas konieczny do namnożenia się nowej flory bakteryjnej, charakterystycznej w trawieniu zielonek.** Okres ten powinien trwać około 5 dni.

W pierwszych dniach wypasu zwierzęta mogą korzystać z runi pastwiskowej nie dłużej jak 2-3 godziny w ciągu dnia. Codziennie systematycznie zwiększamy długość wypasu. Okres przygotowawczy powinien trwać około 5-7 dni.

Po tym czasie należy stopniowo zmniejszać dawkę kiszonki równocześnie zwiększając długość wypasu. Nadal przez cały okres przygotowawczy podajemy zwierzętom pasze objętościowe suche. Młoda trawa w przewodzie pokarmowym szybko ulega rozkładowi – zawiera dużo łatwo strawnych węglowodanów. Zbyt duże jej pobranie może spowodować zaburzenia pokarmowe, a nawet choroby metaboliczne (min. kwasica, zasadowica). W czasie tego procesu trawienia powstaje również dużo gazów. Przy pustym żołądku może dojść do wzdęć, dlatego istotne jest podawanie zwierzętom pasz objętościowych suchych takich jak siano czy słoma.

Związki mineralne i witaminy na pastwisku

W zakresie żywienia energetycznego i białkowego dla tego typu stada są dopuszczalne oszczędności do 25%, a nawet 30% jednostek pokarmowych i białka. Nie można wtedy (przy takim żywieniu) doprowadzić do niedoborów mineralno-witaminowych. Skutkuje to między innymi niską cielnością wśród jałówek (25%) i problemami przy porodach. Również podczas okresu pastwiskowego bardzo ważne jest dostarczanie zwierzętom minerałów i witamin. Nie wolno o tym zapominać! **Mogą być one podawane w postaci lizawek (wzbogacanych w mikro i makroelementy) lub w postaci proszku (w pojemnikach w miejscu zadaszonym).** Zwierzęta muszą być jednak przyzwyczajone – przyuczone do takiego sposobu korzystania z dodatków. W innym wypadku będą wyjadać całą zawartość. Przyzwyczajone będą pobierały preparaty wedle potrzeb.